

12. 8. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Úpadek podnikatele a vliv na další podnikání

Jednou z nejčastějších otázek, se kterou se setkáváme při řešení úpadku korporace, je, jaký bude mít insolvenční řízení vliv na další podnikání zainteresovaných osob, zejména pak jednatelů a jiných statutárů upadnuvších právnických osob. Obvykle následuje dotaz na případnou osobní odpovědnost těchto osob za vzniklé dluhy v rozsahu, v jakém nebudou uspokojeny v insolvenčním řízení.

Výkon funkce člena statutárního orgánu v jiných korporacích

Být členem statutárního orgánu korporace, u níž byl zjištěn úpadek, neznamená bez dalšího omezení pro působení v obdobné funkci v jiných společnostech. Aby byla tato osoba vyloučena z možnosti vykonávat funkci člena statutárního orgánu jakékoli obchodní korporace, musí předcházet samostatné rozhodnutí insolvenčního soudu. Insolvenční soud rozhodne o vyloučení, vyjde-li v průběhu insolvenčního řízení najevo, že výkon funkce osobou člena statutárního orgánu s přihlédnutím ke všem okolnostem případu vedl k úpadku obchodní korporace nebo přispěl-li po zahájení insolvenčního řízení zřejmě svým jednáním ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů, popř. v vyjde-li najevo, že člen statutárního orgánu v posledních 3 letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře, případně jinou péči spojenou podle jiného právního předpisu s výkonem jeho funkce.

Právní mocí rozhodnutí o vyloučení přestává být osoba, které se rozhodnutí týká, členem statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích. Zákaz lze uložit až na dobu 3 let a v případě porušení zákazu lze opětovně rozhodnout o vyloučení až na dobu 10 let.

Insolvenční soud v průběhu insolvenčního řízení může o vyloučení rozhodnout i bez návrhu, ale návrh může podat kdokoliv, kdo na něm má důležitý právní zájem. Bude se jednat například o samotnou společnost, jiné členy jejího statutárního orgánu, ale například i společníky upadnuvší korporace.

Ručení za vzniklou škodu

Samotné rozhodnutí o vyloučení může pak být základem pro další řízení, na jehož konci bude rozhodnutí, že (bývalý) člen statutárního orgánu společnosti ručí za splnění jejích povinností. S ohledem na obvyklou míru uspokojení věřitelů v insolvenčních řízeních nelze nikdy vyloučit, že se věřitelé pokusí získat další uspokojení přímo od jednatelů (resp. jiných členů statutárního orgánu korporace), a to tím spíše, pokud bude existovat předchozí rozhodnutí soudu, které vyloučilo tyto osoby z výkonu funkce pro porušení péče řádného hospodáře nebo dokonce pro snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů.

Zejména je třeba vzít v úvahu skutečnost, že je-li v řízení před soudem posuzováno, zda člen orgánu

obchodní korporace jednal s péčí řádného hospodáře, nese důkazní břemeno tento člen. Případný věřitel (resp. navrhovatel) tedy nese pouze povinnost tvrzení, že došlo k porušení povinností jednat s péčí řádného hospodáře a povinnost důkazní je na statutárovi. Pokud v konkrétním případě bude navíc předcházet tomuto řízení pravomocné vyloučení této osoby z funkce člena statutárního orgánu, tak se jeho pozice zcela zjevně podstatně zhorší.

A co živnostník?

Pokud bude živnostník oddlužen, nevzniká standardně žádná překážka pro jeho další podnikání. Vzhledem k tomu, že zák. č. [31/2019](#) Sb. novelizoval s účinností od 1. 6. 2019 zák. č. [182/2006](#) Sb. (dále jen „**Insolvenční zákon**“) v oblasti úpadku osob samostatně výdělečně činných, jsou i jasnější pravidla pro jejich případné oddlužení s udržением jejich podnikatelské činnosti i po dobu oddlužení.

Jiná situace však vznikne v případě konkursu, neboť dle ust. § 8 zák. č. [455/1991](#) Sb., živnostenský zákon, nemůže živnost provozovat fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurs, ode dne prodeje závodu jedinou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty nebo ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým soud ukončil provozování závodu nebo ode dne určeného v tomto rozhodnutí jako den ukončení provozování závodu.

Živnost nemůže dále provozovat fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, nebo od právní moci rozhodnutí o zastavení insolvenčního řízení z důvodu, že pro uspokojení věřitelů je majetek dlužníka zcela nepostačující. Živnost dále nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů. Byl-li konkurs zrušen z jiného důvodu, překážka provozování živnosti odpadá právní mocí rozhodnutí o zrušení konkursu.

Aktuálně probíhající legislativní práce

Nelze ani přehlédnout skutečnost, že zákonodárci nejsou zcela spokojeni s aktuálním stavem v oblasti odpovědnosti členů statutárního orgánu za případný úpadek obchodní korporace. V legislativním procesu je tak návrh novely zák. č. [90/2012](#) Sb., zákon o obchodních korporacích, jehož obsahem je (mimo jiné) i zcela nová úprava stanovení zvláštních povinností při úpadku obchodní korporace.

Navrhovaná novela pak zamýšlí zavést zcela nové znění § 66 ZOK, a to, že „*přispěl-li člen statutárního orgánu porušením svých povinností k úpadku obchodní korporace a bylo-li v insolvenčním řízení již rozhodnuto o způsobu řešení úpadku obchodní korporace, insolvenční soud na návrh insolvenčního správce*

a) rozhodne o povinnosti tohoto člena vydat do majetkové podstaty prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce, jakož i případný jiný prospěch, který od obchodní korporace obdržel, a to až za období 2 let zpět před zahájením insolvenčního řízení, jedná-li se o insolvenční řízení zahájené na návrh jiné osoby než dlužníka; není-li vydání prospěchu možné, nahradí jej člen statutárního orgánu v penězích, a

b) byl-li na majetek obchodní korporace prohlášen konkurs, může také rozhodnout, že tento člen je povinen poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace; při určení výše plnění insolvenční soud přihlédne zejména k tomu, jakou měrou přispělo porušení povinnosti k nedostatečné výši majetkové podstaty.“

V obou případech však lze předpokládat, že se bude jednat o mimořádně složité spory, v nichž bude muset být prokázáno porušení povinností člena statutárního orgánu, které dosahuje takové intenzity, že přispělo k úpadku obchodní korporace. Zatímco vrácení prospěchu ze smluv o výkonu funkce apod. zřejmě nebude budit velkou pozornost, tak případná odpovědnost za rozdíl mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku obchodní korporace, již zavádí faktickou neomezenou odpovědnost za dluhy korporace.

Za pozitivní aspekt navrhované novely lze považovat, že stanovuje jasnou aktivní žalobní legitimaci (insolvenční správce) a příslušnost insolvenčního soudu pro řešení tohoto typu sporu. Obdobně, jako je tomu o odpůrčích incidenčních sporů, pak novela navrhuje, aby o podání příslušné žaloby rozhodl věřitelský výbor za případné povinnosti krýt náklady na příslušné podání. Toto zainteresování věřitelského výboru se v praxi může ukázat jako mimořádně výhodné, neboť věřiteli jsou zpravidla obchodní partneři dlužníka, kteří mohou insolvenčnímu správci poskytnout zcela nenahraditelnou součinnost ohledně chování dlužníka, jeho rozhodnutí a tím i vymezení potřebných tvrzení či důkazů, aby spor mohl skončit úspěšně. Případnou součinnost dlužníka, resp. členů jeho statutárního orgánu, nelze v případě tohoto typu sporu předpokládat.

Jako negativum navrhované změny vnímám rozmělnění úpravy incidenčních sporů, které jsou dosud upraveny výlučně v insolvenčním zákoně. Přenášení případných dílčích speciálních úprav do jiných právních předpisů by tak nekonceptně rozbilo současnou relativně kompaktní úpravu úpadkového práva, což rozhodně nelze považovat za žádoucí.

Závěr

Být jednatelem (resp. jiným členem statutárního orgánu) korporace v úpadku neznamená nikdy automaticky překážku výkonu této (nebo obdobné) funkce v jiných korporacích. Tuto překážku zakládá vždy až pravomocné rozhodnutí insolvenčního soudu. Obdobně pak případné ručení za splnění povinností korporace může být založeno až samostatným rozhodnutím soudu.

Ani jedno z těchto řízení není v současné době aktivně příliš využíváno, a proto není k dispozici ani rozsáhlá rozhodovací praxe. Na druhou stranu nelze předpokládat, že v konkrétních případech nebude zejména ze strany neuspokojených věřitelů využito maximum nástrojů pro získání dodatečného plnění nad rámec uspokojení v insolvenčním řízení. Zanedbat nelze ani podstatně méně racionální důvody, zejména pak důvody motivované pomstou či jinými osobními důvody.

Navrhovaná novelizace ZOK však dle mého mínění může přinést podstatné rozšíření využívání tohoto typu žalob, neboť aktivní žalobní legitimace bude přenesena na insolvenčního správce a tím případným věřitelům odpadne aktivní vedení sporu. Insolvenční správci navíc mohou být motivováni zahajovat tato řízení zahajovat i z opatrnosti, aby maximalizovali všechny možné přínosy do majetkové podstaty.

Mgr. Lucie Balýová,
advokát

[ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Široká 36/5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 947 055
e-mail: ak@zizlavsky.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)
- [Přelomové rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci subrogačního regresu výstavce finanční záruky](#)